

Zkušenosti jednoho z našich nejlepších jezdců se psím spřežením

Mush go, mistři!

Jak jistě mnozí z vás vědí, mushing je jízda se psím spřežením zasněženou krajinou, musher je ten co to spřežení řídí. Zatímco původním účelem mushingu byla přeprava lidí a nákladů, dnes je ve světě vyhledávaným sportem. Někteří s musherů se stali slavnými, já jsem si pro rozhovor vybrala manželé Jiřího Krejčího a Hanu Sommerovou. Považují je za legendu mushingu, a to nejen u nás. Jiří Krejčí již dvacet let patří k české špičce ve sprintu, navíc byl do roku 2008 prezidentem České asociace sportu psích spřežení. Oba mají mnoho zkušeností a mohou, zejména začátečníkům, dobře poradit. Na naše otázky odpovídal J. Krejčí.

Kdy jste s jízdou se psím spřežením začínali, jaké bylo vaše první plemeno? Nyní jezdíte s evropskými saňovými psy, proč dáváte přednost právě jim?

V roce 1984 jsem od Hanky Petrusové dostal malamuta Iltschi von Mount Kinley, brzy k němu přibylí malamuti další. Začal jsem je zapřahat. Na výstavě severských psů jsem se pak seznámil s mou nynější manželkou, měla sestru mého psa. Po roce jsme se vzali a začali jezdit spolu. Protože malamuti byli dost pomalí, později je vystřídali sibiřské husky a alaskani.

Před dvanácti jsme u manželů Krieglerych na závodech v Německu uviděli evropské saňové psy a naprosto nás uchvátili. Hned jsme si objednali štěňata, prvního jsme měli Paye, oranžového bělouše s modrými očima, a černobílou Anušku, která je matkou rodu a momentálně si užívá důchod na gauči. Tohle plemeno splňuje vše, co od saňového psa chci. Jsou silní, velmi rychlí, pracovití a dokážou běhu zcela propadnout, takže je nezajímá nic jiného. Navíc s nimi mohu pracovat i v létě, dají se vycvičit k mnoha dalším psím sportům. Jsou to ideální domácí psi, šťastní při jakékoliv činnosti s páníčkem, na kterého jsou dost vázání. A také jsou to nádherní atleti.

Kolik máte doma psů?

Momentálně jich máme dvacet, z toho je sedm důchodců, osm štěňat a pět psů v produktivním věku.

Jakého výsledku si ve své kariéře nejvíce vážíte? Dáváte si před zahájením sezóny nějaký cíl?

Cením si každého závodu, kde jsem dobře zajel v silné konkurenci. Pro mne není důležité první místo ve slabě obsazeném závodě, pokud psi neběželi na hranici svých možností. Možná nejvíc napínavý byl závod

s hromadným startem v norském Oslu, kde jsem byl dvakrát vyhozený z tratě, ale nakonec jsem s velkým náskokem vyhrál. A pak také závod šampionů v aljašském Toku, kde startovali téměř všichni vítězové mistrovství světa z Dawsonu a kde se v mé kategorii vešlo prvních deset závodníků do půlminutového intervalu. Tam jsem vyhrál o pouhých pět vteřin a zajel ještě dnes platný traťový rekord. Samozřejmě je pro mě důležité i třetí místo na mistrovství světa (jednou na Aljašce a jednou v Evropě). Ale také například vítězství na letošním mistrovství Německa, kde jsem měl v týmu čtyři osmileté psy.

Do každé sezony si dávám za cíl nezranit sebe ani psy a jezdit na maximum svých i psích možností. Před dvěma lety jsem byl vážně nemocný a dvě sezony mi utekly, a tak si zejména přejú být zdravý.

Závodíte ve spřežení, jak by měl podle vás správný pes do spřežení vypadat? Má být spíše velký a nohatý, nebo menší?

To záleží na více okolnostech. Já jezdím v kategorii šesti psů. Moji psi jsou středně velcí, obdélníkového rámce, nesmí být těžcí. Závodníci v individuálních kategoriích a v kategorii čtyř psů mají psy velké a silné, většina jich používá samce, právě kvůli velikosti. Obecně platí, že čím delší tratě, tím by měli být psi menší a lehčí, s mělčím hrudníkem. Moje kategorie je asi uprostřed. Mluvíme samozřejmě o ideální postavě, ale důležitější je, co má pes „v hlavě“. Pokud má závodnické srdce a ještě hlavu, pak překoná i handicap horší postavy.

Jak často obnovujete závodní tým? Kdy je závodní pes na svém vrcholu?

Do kolika let může konkurovat „mladším“?

Závodní tým sestavuji podle momentálního výkonu každého psa. Pokud nějaký pes nepracuje dost dobře, vyřadím ho dočasně do klubu důchodců a štěňat nebo změním způsob tréninku. Ideální věk závodního psa je od dvou do pěti let. Ale špičkoví psi běhají špičkově o několik let déle. Moji běhali letos ještě v osmi letech výborně, na širší špičku v Evropě stačili, ale na absolutní jsme již neměli. Kamarád měl letos v týmu tři devítileté, ale to je výjimka. Letos musím svůj závodní tým radikálně obnovit, mám už staré psy a tak doufám, že vyberu ze štěňat ty nejlepší. Pro zajímavost, v mém týmu důchodců a štěňat stále běhá třináctiletý Kleiv a jedenáctiletá Anuška.

Je lepší mít ve spřežení stejně staré psy, nebo by měl být tým věkově trochu promíchán?

Ideální je mít v týmu stejně staré psy, ale to se málokdy podaří. Já jsem měl svůj nejlepší tým složený ze čtyř sourozenců a jejich matky a strýce (ti byli o dva a půl roku starší). Starší bývají většinou leadři, kteří spřežení vodí, právě proto, že už vše umí a vedle nich se zaučují mladí.

Jak si takového vůdčího psa vybíráte? Děláte rozdíly mezi fenami a psy?

Rozdíl mezi psy a fenami vůbec nedělám, feny vždy tvoří asi polovinu mého týmu a jsou stejně dobré a často lepší než psi. Znam názory, že feny nejsou tak dobré, ale to je naprostý nesmysl. Mnoho musherů feny nepoužívá kvůli hárání, protože nechtějí narušovat klid v týmu.

Zvlášť když mají zvířata pohromadě, tak se bojí, aby se psi neprali. My je máme v kotcích po párech a nemáme žádné problémy. Psi tak nemají žádné nevyřízené úcty z minulých rvaček a neperou se pak ani v týmu. Každého psa při tréninku občas zkouším dát dopředu. Pokud mu běhání vpředu nevádí, dále na něm pracuji. Není třeba vůdčím psem

v pravém smyslu slova, ale můžu ho kdykoliv použít, pokud mi ten stávající vypadne. Téměř z každého psa můžete udělat leadera, pokud běhá dobře, ale některý se jím už rodí. S tím je pak mnohem méně práce, takže těm já dávám přednost.

Trénujete své psy i samostatně, nebo jenom hromadně ve spřežení? Je vhodné trénovat psa, který má jezdit ve spřežení, samostatně?

V létě a na začátku podzimu trénujeme na kolech a s koloběžkami krátké tratě, takže každý pes vlastně trénuje individuálně, eventuálně ve dvojici. Teprve později sestavuji spřežení. Individuální trénink má své výhody, dobře si vybíráte a učíte leadery, dobře vidíte a cítíte, jak každý pes táhne, a máte jedinečnou možnost ho cokoliv naučit. Ale musíte to střídat, trénovat ve dvojicích, trojicích, s kamarády trénujete předjíždění a dobře psy motivujete. Stálý samostatný trénink psy moc nebaví, to už musí být opravdu zkušeni.

Věnovali jste se také individuálním disciplinám, nebo je do mushingu nepočítáte?

V individuálních kategoriích v posledních letech nestrartuji, mám hodně psů a je pro mne jednodušší zapřáhnout dvě spřežení. V minulých letech jsem ale často startoval v bikerjoringu a skijoringu. Při tréninku však jezdím na kole i na běžkách stále velmi často.

Jak často trénujete? Vedete si tréninkový deník, a pokud ano, co si do něj zapisujete? Srovnáváte podle něj uplynulé sezony a výsledky ze závodů? Měníte na základě těchto zkušeností trénink?

Snažím se trénovat čtyřikrát až pětkrát týdně, hlavně v zimě. Trénuji ovšem za každého počasí, v dešti i v horku (to musíme psy předem namočit a zkrátit trať). Vyhýbám se pouze tréninku ve velkých mrazech pod minus dvacet, to čekám na odpoledne, kdy mráz trochu poleví. Tréninkový deník si vedu už mnoho let, píšu si tam vše, složení týmu, místo každého psa v něm, teplotu, vzdálenost, místo, zátěž, počasí, kvalitu tratí, rychlost. Také chování každého psa, pokud je mimořádné (v dobrém i špatném směru). Stejně si vedu i zdravotní deník, kde zaznamenáváme všechny choroby, úrazy, očkování, hárání, porody atd. Výsledky si zpětně kontroluji, vím, kdy jsem prodloužil trať i o kolik, a jak to psi odběhli. Je to velmi důležité a pro mne nepostradatelné. Samozřejmě podle výsledků tréninku měním – upravuji ho podle potřeby.

Kdy začínáte připravovat štěňata? Jakým způsobem je trénujete. Mají nějakou specifickou výchovu už od malička?

My začínáme trénovat se štěňaty sedmi či osmiměsíčními. Nejde o normální trénink, ale učení štěňete na stake outu, oblékání postroje, zapřahání. A také krátký běh asi na 1 km, v pomalejším tempu, chceme, aby štěňata dobře táhla, nepřeskakovala se, nevšímala si okolí.

Po doběhu následuje velká pochvala a odměna; pak je necháme nějakou dobu stát, opět musí být klidní, nemotat se.

Malá štěňata se učí přijít na zavolání, sednout, nechat se ošetřit, chodit po schodech, zůstat v přepravním boxu, cestovat, prostě to samé, co každý normální pes. Je dobré, když se štěně ničeho nebojí, hlavně lidí a cizích psů. Jediné, co je neučíme, je chůze na vodítku u nohy. Jednak to nepotřebujeme a jednak jsme už napravovali několik psů, kteří se to učili a přestože v týmu běhali výborně, v individuálních kategoriích to byl problém. Měli tendenci se při každé příležitosti vracet k noze a špatně táhli. Jistě je možné psa naučit, aby rozlišoval vodítko a postroj, ale my máme psů hodně a času málo.

Jakým způsobem učíte psa jednotlivým povelům?

Kdysi jsme měli na louce vykolíkovanou trasu, kde jsme učili naše husky zahýbat, ale na to dnes nemáme čas, takže naši psi se učí povelům přímo na tréninku od zkušeného leadera. Chytří pes se takto naučí zatáčet, i když běhá třeba úplně vzadu. Proto je tak potřebný individuální trénink v létě, kdy se věnuji každému psu zvlášť. U kola je výhoda, že dám povel a psa mírně do zatáčky navedu, pochopí to velmi rychle. Také při procházkách v lese se štěňaty dáváme před zatáčkou povel a psi si zvykají na určitá slova a povzbuzování k běhu. Samozřejmě s nimi trénujeme i další povel, jako stůj, pomalu apod.

Je velkou výhodou mít už staršího psa, který toho mladého „tahání“ naučí?

Učení od staršího psa je ideální, štěně ho automaticky ve všem napodobuje. Majitel má tak polovinu práce, hlavně při přivolání, aprotování a motivaci štěňete k závodění. Ten, kdo staršího psa nemá, může se domluvit s rodinou nebo kamarády se závodními psy a snažit se probudit ve svém psu chuť dohonit a předhonit je.

Pokud někdo s mushingem a evropskými saňovými psy začíná, má jednoho psa, ale žádné zkušenosti, s čím má začít nejdříve, aby si svého psa „nepokazil“? A na co si má dávat pozor?

Začátečník by se měl domluvit se zkušeným musherem na společných trénincích, eventuálně na připřáhnutí svého psa ke zkušenému (kterého ale zná). Není dobré trénovat rok zcela sám, a pak se přihlásit na závody s představou, že se svým psem vyhraji, protože výborně běhá.

Bývá to zklamání a někdy hořký konec mushingu. Člověk musí mít srovnání s jinými, aby měl vůbec představu, co to je závodění. Pro mne je to pes, který vyrazí na trať maximální rychlostí a po několika kilometrech tratě se, obalený pěnou, vrátí do cíle zcela stejně rychle. Běh s povolenou šňůrou za psem nebo vedle něj nemůže být pro jezdce žádným velkým potěšením. Doporučuji zajet na závody,

Inzerce

1/3
Prostor pro
Váš inzerát

pořádně to okouknout, sledovat hlavně ty nejrychlejší a poblíž svého bydliště najít někoho, kdo mi pomůže.

Je možné závodit i s jinými plemeny? Jsou nějaká kritéria, která pes pro mushing prostě musí splňovat?

Závodit se může zúčastnit člověk s jakýmkoliv plemenem, které má k běhu fyzické

předpoklady. Běžně běhají například dobromani, němečtí ovčáci, chrti, lovecká plemena i různí kříženci. Každý pes běhá rád, nesmí však být agresivní k jiným psům a k lidem. To znamená diskvalifikaci a při opakování i vyloučení ze závodů. Psi nesmí běhat s náhubkem. Pro tyto zájemce doporučuji totéž, co pro začátečníky. Může být problém naučit svého psa běžet vpředu a ne vedle nohy, jak

byl dosud zvyklý. Cvičení psi umí povel vpřed, ale výborná je motivace, kdy vpředu běží páníček a vzadu pes s jiným členem rodiny. Každopádně je mushing výborná aktivita se psem, kterou může dělat celá rodina i větší děti.

Děkuji za rozhovor

Jarmila Halířová ■

Foto: autor

Autorka předchozího rozhovoru závodí v canicrossu

Tři roky jsem si psa půjčovala

Co se týká mé osoby, tolik zkušenosti s výcvikem evropských saňových psů nemám a za zkušeného mushera se nepovažuji. Začátky mého „musherství“ byly spojeny s naším srncím pinčem, kdy jsem se zúčastnila závodu pro příchozí na závodech v Děčíně. S tímto psem jsem také odběhla klasický závod Hrobská jízda v Hrobě u Teplic, kde jsme v nevelké konkurenci skončili na třetím místě. To byl impuls, díky němuž jsem dospěla k přesvědčení pořídit si „velkého“ psa, se kterým to určitě bude lepší... Ještě tři roky jsem si však psy na závody půjčovala (irský setter, německý krátkosrstý ohař, „nešněřův“ závodní pes), ale pak už jsem neodolala a svého závodního evropského saňového psa si pořídila.

K novému psímu přírůstku, Sessilce, jsme také s přítelem očekávali příchod miminka. Podle toho vypadaly naše počátky. Jako těhotná jsem se zaměřila na povely pro psa. Chodila jsem se psem na vodítku po sídlišti a učila jej zatáčet nejdříve na jednu stranu, a když jsem si byla jistá, že povel ovládá, tak na druhou. Povely „stůj“ a „rovně“ jsem začala trénovat až při jízdě na kole a koloběžce. Nejdříve jsem vybavila psa postrojem, sebe vodítkem s amortizérem a běhacím pásem, na který si psa připoutávám (www.zerodc.cz), pořádným horským kolem a kvalitní koloběžkou.

Začátky spojuji s krátkými úseky – pokusy o jízdu na 200 až 500 m, kdy pes byl schopen plynule táhnout. Zpočátku to bylo pouze v případě, že přítel jezdil na kole, já stála o úsek dál a pes běžel za mnou. Mezitím jsem občas zkoušela „zapřahat“ psa v postroji a na vodítku do kopců. Tato fáze trvala příliš dlouho.

Velmi se nám osvědčilo, když jsme se zúčastnily trénování s jinými mushery, se kterými jsme se tzv. svezly. Ukázalo se to jako výborný způsob, jak Sessilu učit pochopit princip tahání. Sessila má obrovskou vůli s někým závodit,

udržel se ho. Proto jsme od individuálního trénování v začátcích upustily.

Na naše první závody jsme se nijak nepřipravovaly. Byly to starty velmi krátce po porodu, a tak to ani moc nešlo. Ale už na prvních závodech bylo na Sessilce vidět, že se jí to moc líbí a že budeme spolu dobrý tým, pokud i já na sobě zapracuji. To se nám potvrdilo hned v následující úspěšné sezoně: ME ECF v Děčíně – 1. místo, ME ESDRA v německém Rastede – 2. místo.

Sessila se hodně zlepšila v individuálním trénování, a tak už zvládáme tréninky na kole nebo koloběžce samy. Několik měsíců před závodem jezdíme čtyřikrát do týdne, k tomu běhání na volno, dvakrát týdně tréninky agility a několikakilometrové procházky denně.

Protože se spolu věnujeme canicrossu (běh se psem), tak i „musher“ musí na sobě pracovat. Trénuji každý den. Zaměřuji své tréninky na vytrvalost (závody jsou převážně dvoudenní) tzn. běh v terénu i po silnici a běhání do kopců.

Letošní sezona pro nás začíná víkendem 1.–3. května v Plzni, kde se zúčastníme závodu, spadajícího do Hill's cupu (pořádá ho TJ Sokol Maxičky – www.canicross.cz).

Jarmila Halířová ■

www.canicross.nolimit.cz

